การบันทึกไว้ **โดยนักเดินทาง นักท่องเที่ยว นักล่าเมืองขึ้น** และนักเผยแพร่ศาสนา เมื่อเวลาผ่านพ้นไป ข้อมูลจากการบันทึกของบุคคลดังกล่าวได้รบความสนใจจากนักวิชาการหลายสาขา เช่น สาขาประวัติศาสตร์ สาขาโบราณคดี สาขาสังคมวิทยา สาขารัฐศาสตร์ และสาขามานุษยวิทยา เป็นต้น

ต่อมาได้มีการรวมกลุ่มนักวิชาการที่สนใจเรื่องราวแห่งมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น กลุ่มนักสังคมศาสตร์และกลุ่มนักมนุษยศาสตร์ สำหรับนักสังคมศาสตร์จะเน้นการศึกษาพฤติกรรมกลุ่มมนุษย์ที่สัมพันธ์กับการทำมาหากิน การควบคุมดูแลกลุ่ม การแสวงหาอำนาจ การแสวงหาความรู้ การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในสงคม การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความขัดแย้ง ความร่วมมือกัน และพฤติกรรมอื่นๆ ส่วนนักมนุษยศาสตร์จะเน้นความสนใจในเรื่องภาษา ค่านิยม ความเชื่อ ศิลปะการแสดง การขับร้อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามนักวิชาการที่สนใจเรื่องราวและพฤติกรรมแห่งหมู่มนุษย์ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะนักสังคมศาสตร์เท่านั้น แม้แต่นักวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ก็สนใจศึกษาพฤติกรรมมนุษย์เช่นกัน แต่อาจจะสนใจศึกษาไม่ลึกซึ้ง เท่านักสังคมศาสตร์ และกล่าวโดยธรรมชาติแห่งมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในสาขาใดก็ย่อมจะสนใจพฤติกรรมแห่งหมู่มนุษย์ที่อยู่ใกล้ชิดและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนในรูป แบบใดรูปแบบหนึ่ง

พฤติกรรมกลุ่มมนุษย์ที่ดึงดูดความสนใจจากนักวิชาการสาขาต่างๆ มากที่สุดก็คือพฤติกรรมในการแสวงหาอำนาจหรือพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งจะมีผลกระทบค่อนข้างรุนแรงต่อวิถีชีวิตตามปกติแห่งมนุษย์ ดังจะเห็นว่าวิกฤตทางสังคมตั้งแต่ยุคโบราณเป็นต้นมาจนถึงยุคปัจจุบันก็คือวิกฤตทางการเมือง รองลงมาก็คือวิกฤตเกี่ยวกับปัญหาทางสังคม ซึ่งปรากฏออกมาในรูปวิกฤตทางการเศรษฐกิจและปัญหาอาชญากรรมต่าง วิกฤตทางการเมืองและทางสังคมดังกล่าวที่มีลักษณะรุนแรงที่สุดก็คือสงคราม และการสู้รบกันในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้ก่อให้เกิดการทำลายชีวิตมนุษย์เป็นจำนวนมาก

พฤติกรรมแห่งหมู่มนุษย์บางอย่างย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังเช่น การมีอารยธรรมซึ่งแสดงถึงการรู้จักใช้สติปัญญา ทักษะ และการบริหารการจัดการโดยกลุ่มผู้นำเป็นอย่างดี และการมีศีลธรรมของประชาชนที่อยู่ร่วมกันโดยสันติ ดังนั้น พฤติกรรมการสร้างสรรค์แห่งหมู่มนุษย์จึงปรากฏในแนวคิดการพัฒนา การปรับปรุงแก้ไข และการปฏิรูป เป็นต้น กระบวนการสร้างสรรค์ดังกล่าวได้ มีร่องรอยปรากฏในประวัติศาสตร์มนุษย์มาก่อน สังคมและชุมชนเผ่าต่างๆ ในอดีตได้เคยสร้างความรุ่งเรืองทางอารยธรรม แต่ต่อมาความเจริญก้าวหน้าถูกทำลายและกลับเสื่อมโทรม ข้อนี้แสดงให้เห็นว่าน่าจะมีปัจจัย ที่เป็นสาเหตุผลักดันในเกิดพฤติกรรม